

Simulering og eksperimentel modelbestemmelse

Klaus Trangbæk

`ktr@es.aau.dk`

Automation & Control

Aalborg University

Denmark

Dagens program

- Modeller og modellering: koncepter
  - Definitioner
  - Simulering
  - Matematiske modeller
- Modelbeskrivelse
  - Overføringsfunktioner
  - Tilstandsbeskrivelse
  - Blok-diagrammer
- Diskretiseringsmetoder
- Simulering af lineære og ulineære dynamiske systemer i Matlab

Modeller og modellering: koncepter

Definition:

Model: en *repræsentation* – i en brugbar form – af de *essentielle dele* af et system.

Karakterisering af modeller/modellering

Modeller:

matematiske – andre
parametriske – ikke-parametriske
kontinuert tid – diskret tid
input/output – **tilstands**
lineære – **ulineære**
dynamisk – statisk
tidsinvariant – tidsvarierende
SISO – **MIMO**

Modellering/systemidentifikation:

teoretisk (fysisk) – **eksperimentel**
white-box – **gray-box** – black-box
strukturbestemmelse – **parameter-estimation**
tidsdomæne – **frekvensdomæne**
direkte – indirekte

Fysiske parametre

Fysiske parametre er **modelparametre** med en indlysende **fysisk mening** eller betydning.

Simulering

Formål:

- At opnå forståelse af systemet
- Forudsigelse af fremtidigt system output
- Design og test af kontrolsystem
- Optimering af konstruktion
- Træning af operatører på real-tids simulatorer
- Model parameter estimation fra eksperimenter

Simulering

Formål:

- At opnå forståelse af systemet
- Forudsigelse af fremtidigt system output
- Design og test af kontrolsystem
- Optimering af konstruktion
- Træning af operatører på real-tids simulatorer
- Model-parameter-estimation fra eksperimenter

En computer simulation forudsætter:

- En diskrettid-model
- Mulighed for at udføre eksperimenter på modellen, fx. specificere inputsignal og parametre
- Grafiske værktøjer til at præsentere resultatet

Matematiske Modeller

Modelbeskrivelser:

- Overføringsfunktion
- Tilstandsbeskrivelse
- Blok-diagram

Diskretiseringsmetoder

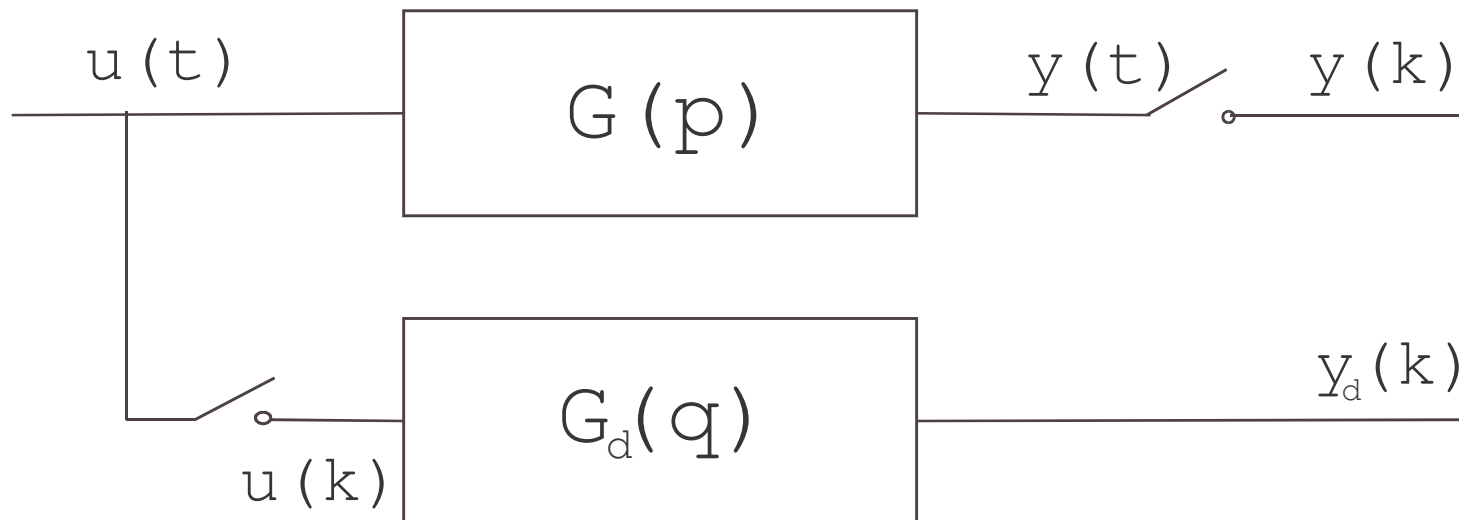
Navn	Algoritme	Karakteristik
Forward Euler	$s \rightarrow \frac{z - 1}{T}$	$x'(t)$ konstant over perioden
Tustin (Bilineær transformation)	$s \rightarrow \frac{2}{T} \frac{z - 1}{z + 1}$	$x'(t)$ variere lin. over perioden
Step invariant (ZOH ækvivalent)	$G_d(z) = (1 - z^{-1})Z\{\frac{1}{s}G(s)\}$	$u(t)$ konstant over perioden
Ramp invariant (Tr H ækvivalent)	$G_d(z) = \frac{(1 - z^{-1})^2}{z^{-1}T}Z\{\frac{1}{s^2}G(s)\}$	$u(t)$ variere lin. over perioden
Pole-Zero mapping	$z_0 = e^{s_0 T}$	

Invariante transformationer

Givet et analogt system $G(p)$.

Bestem overføringsfunktionen $G_d(q)$ for et diskret system (modellen), så outputtene er ens til samplingstidspunkterne:

$$t = kT \Rightarrow y_d(k) = y(kT)$$

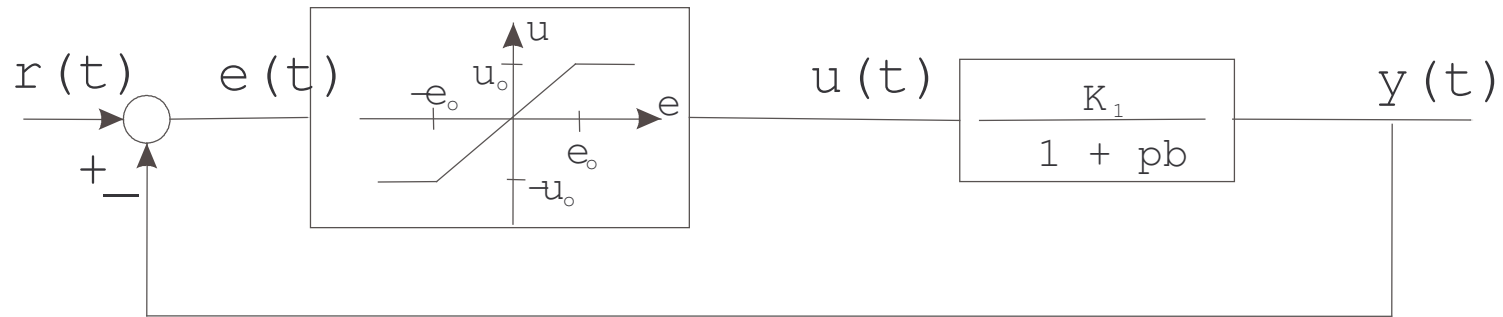
Simulering af lineært system i Matlab

Senstools behøver en Matlab funktion: $y = \text{simprocess}(u,t,\text{par})$

Eksempel: Lineært system $\frac{Y(s)}{U(s)} = \frac{K}{1 + s\tau}$

- a) Tistandsmodel og for-løkke
- b) 'filter'/'dlsim' funktion
- c) 'lsim' fkt.

Simulering af ulineært system i Matlab

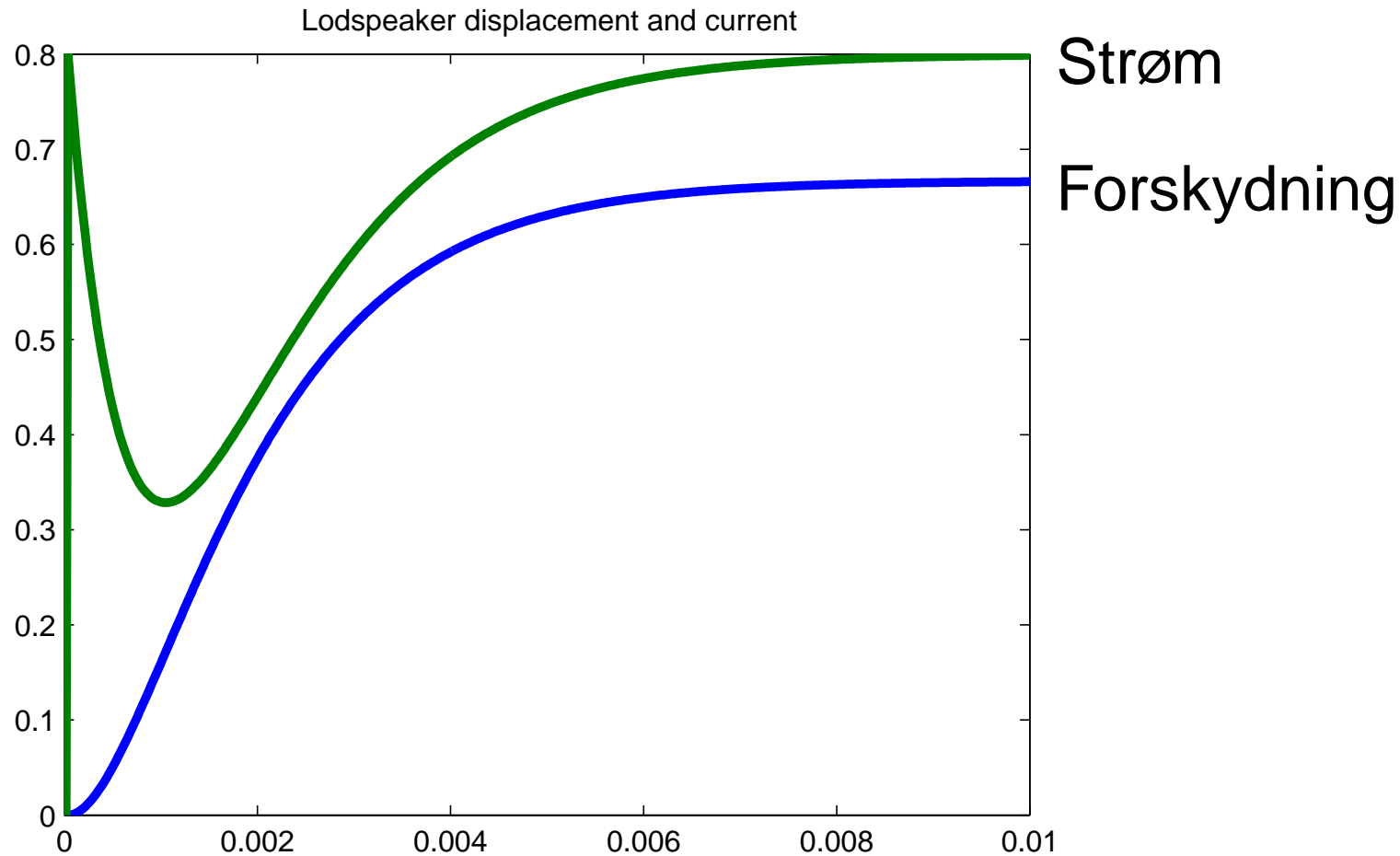

Mætning:

$e < -e_0:$	$u = -u_0$
$-e_0 \leq e \leq e_0:$	$u = ke$
$e_0 < e:$	$u = u_0$

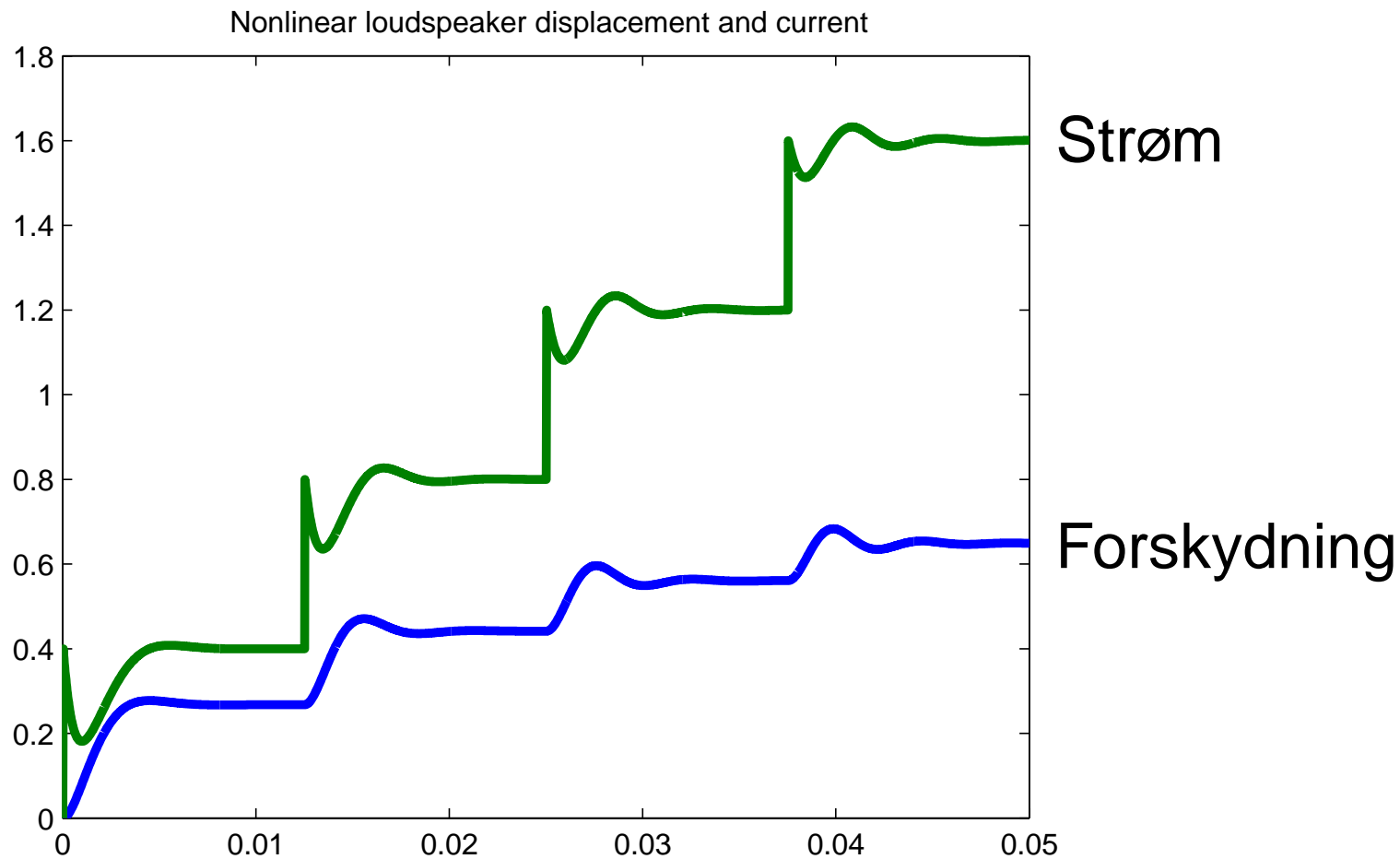
Modellering og simulering af højttaler

Steprespons:

Ulineær højtalermodel

Steprespons:

Simulering af ulineært system i Matlab

Senstools behøver en Matlab funktion: $y = \text{simprocess}(u,t,par)$

- a) Tistandsmodel og for-løkke
- b) 'odexxx' funktion
- c) 'simulink'

Næste Forelæsning

Næste gang ser vi på:

- Senstools
- Parameter-estimation med Senstools